

FINANSDEPARTEMENTET

Noen utfordringer for den økonomiske politikken

Ekspedisjonssjef

Knut Moum

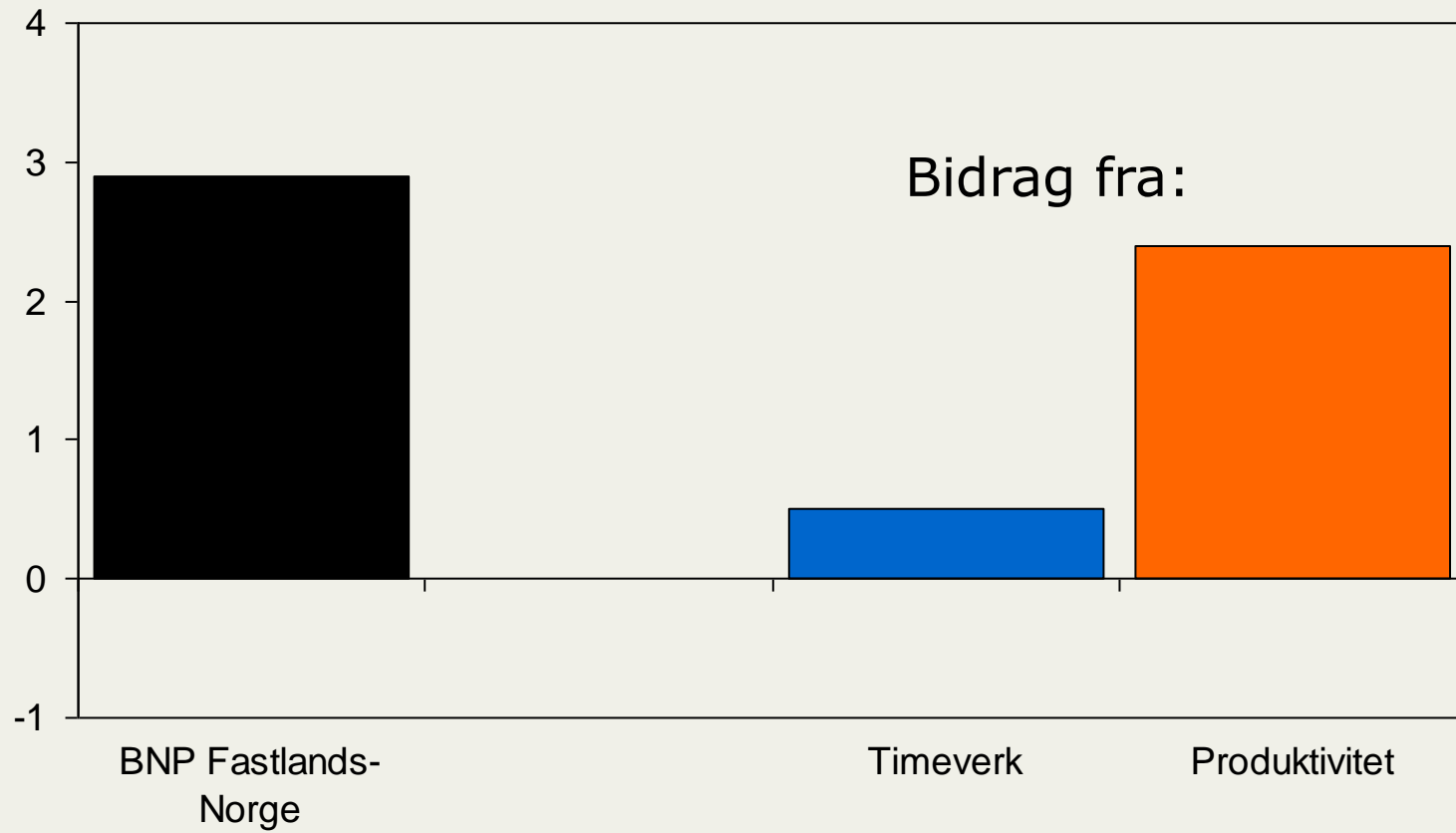
19 mars 2010

Mål for den økonomiske politikken

- Vekst
- Fordeling
- Bærekraftige statsfinanser
- Stabilitet

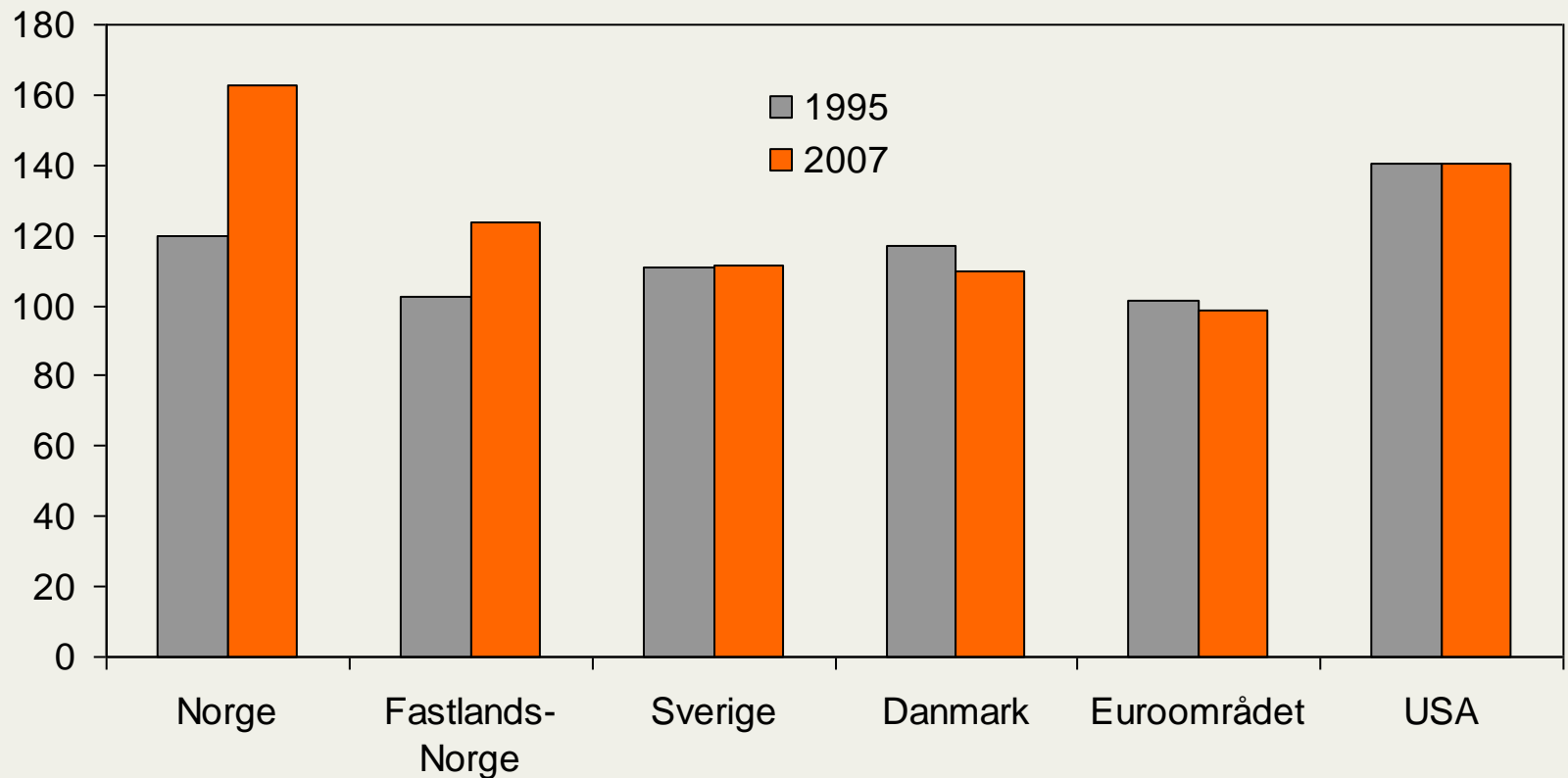

Vekst i fastlandsøkonomien. Årlig gjennomsnitt 1970-2008

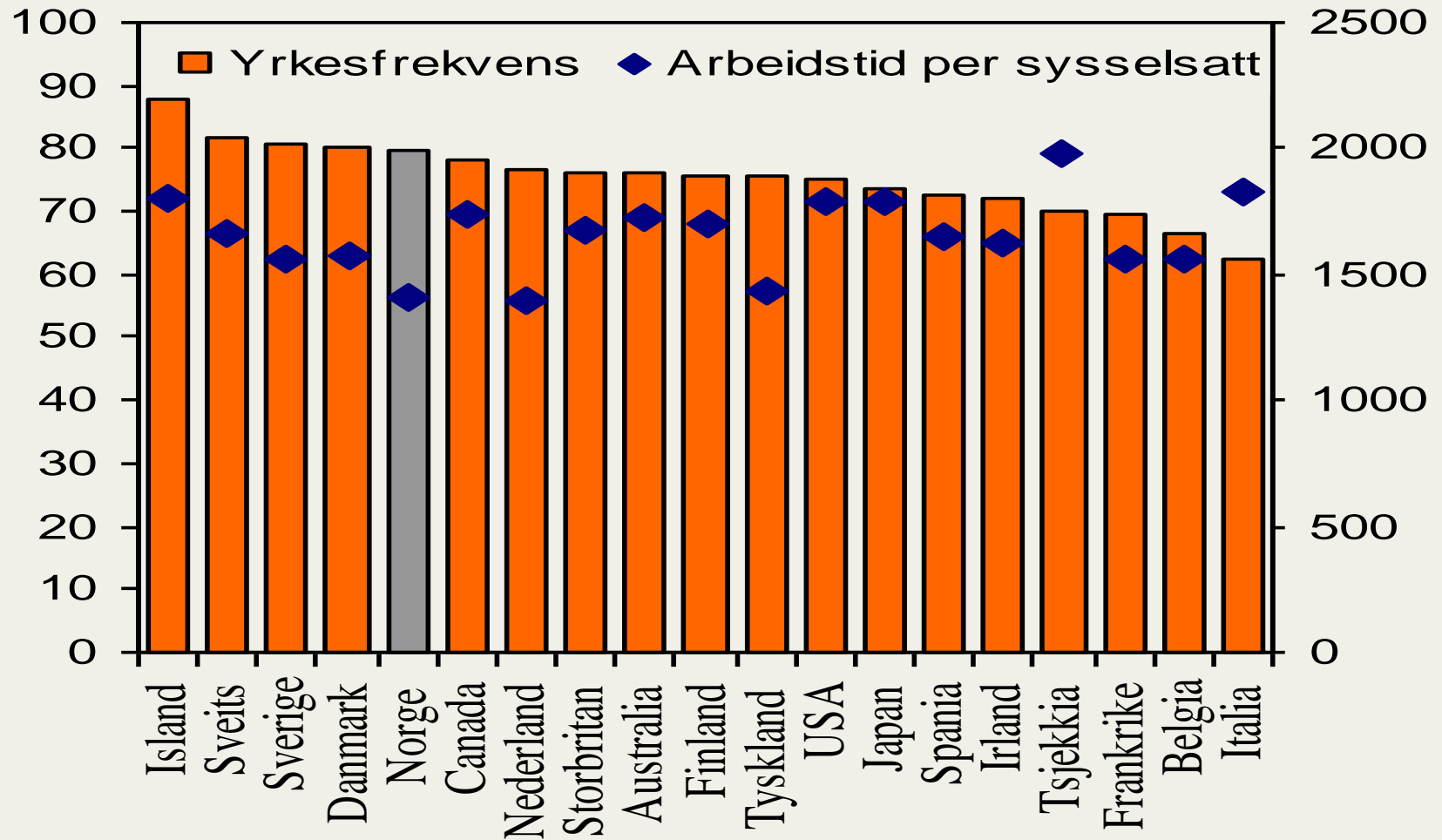

BNP per innbygger, OECD-området. 1995 og 2007

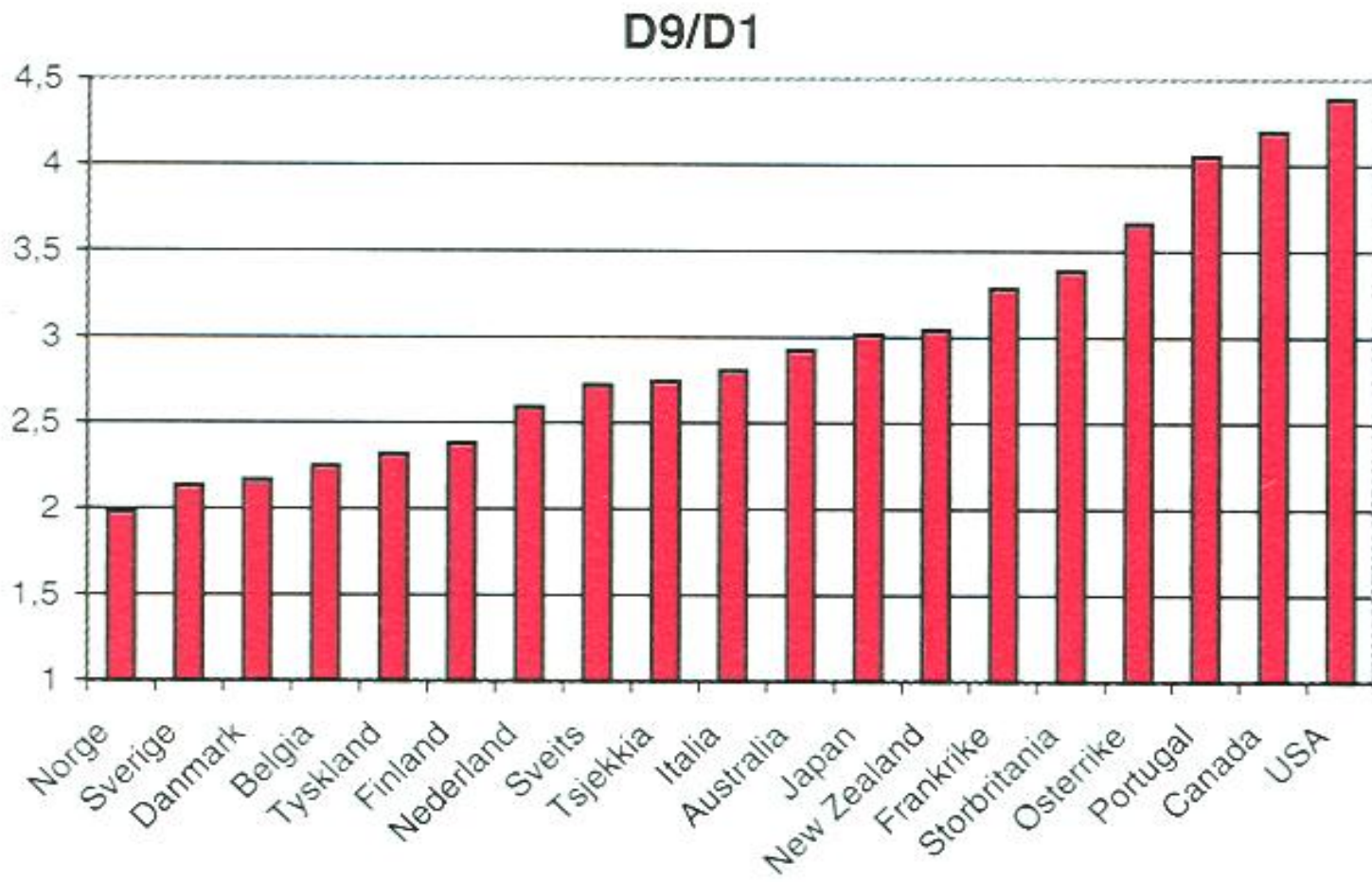
Justert for forskjeller i prisnivå. Gjennomsnitt i OECD=100

Høy yrkesdeltakelse men relativt korte dager

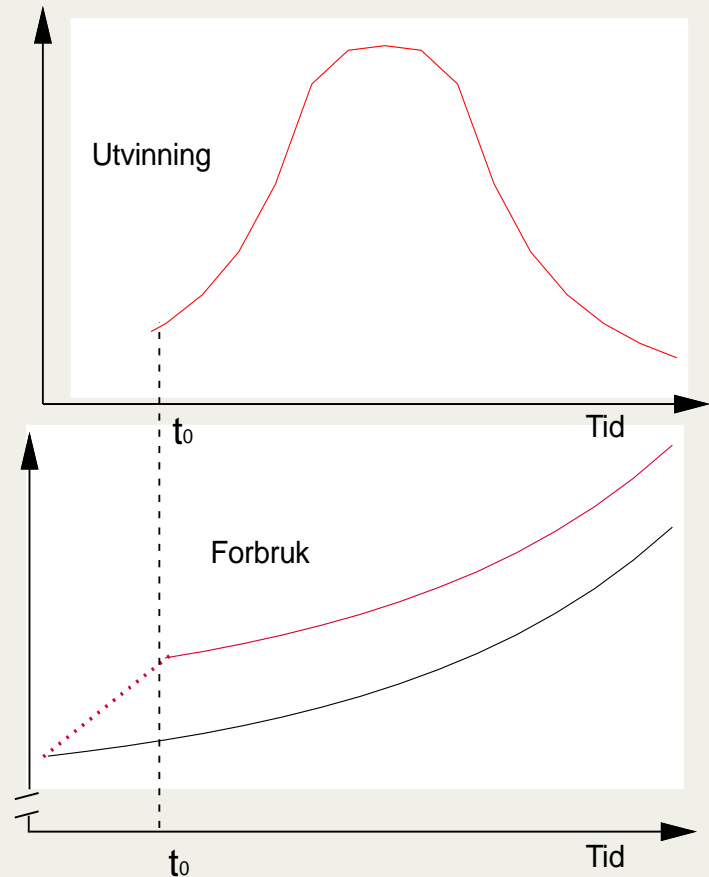
Illustrasjon av lønnsforskjeller

Finanspolitikken og stabiliseringsutfordringene i en økonomi med store petroleumsinntekter

Noen utfordringer:

- For rask bruk gir store omstillinger og reduserer velferden (hollandsk syke)
- Bruken av inntektene må skilles fra opptjeningen
- Viktig med regel som forankrer forventningene

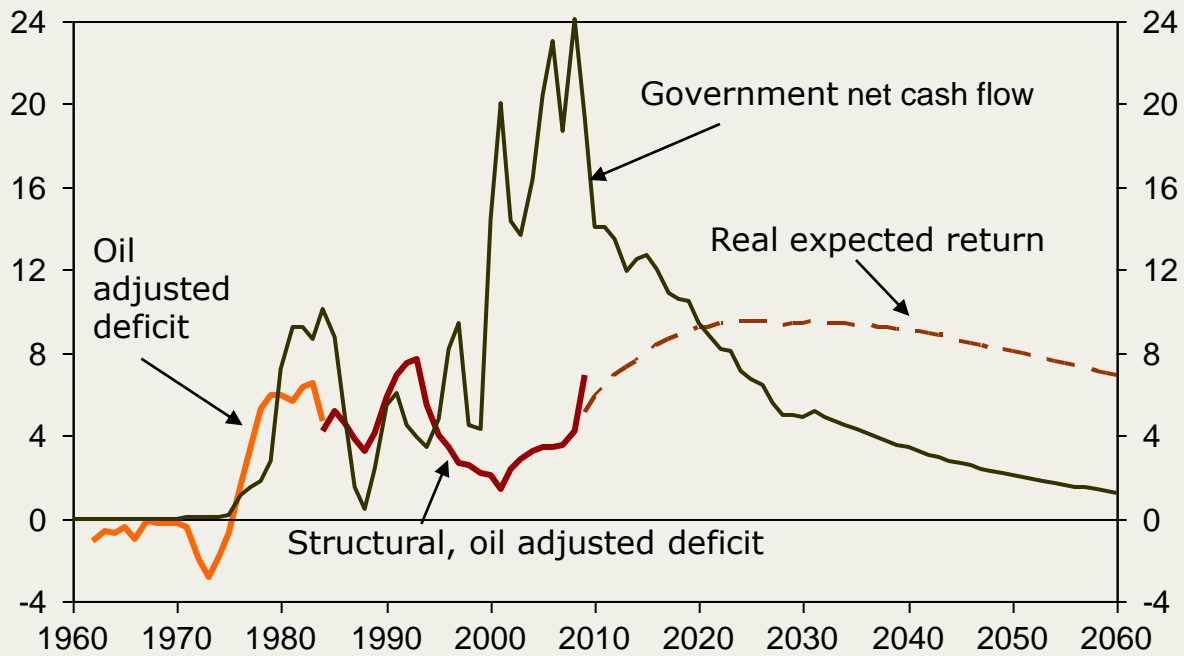
Norges svar på disse utfordringene: Fondet og handlingsregelen

- Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres til SPFU
- Handlingsregelen – Bruken av oljepenger skal over tid svare til 4 pst. av Statens Pensjonsfond- Utland.
- Fleksibilitet i handlingsregelen for å påvirke samlet etterspørsel i økonomien

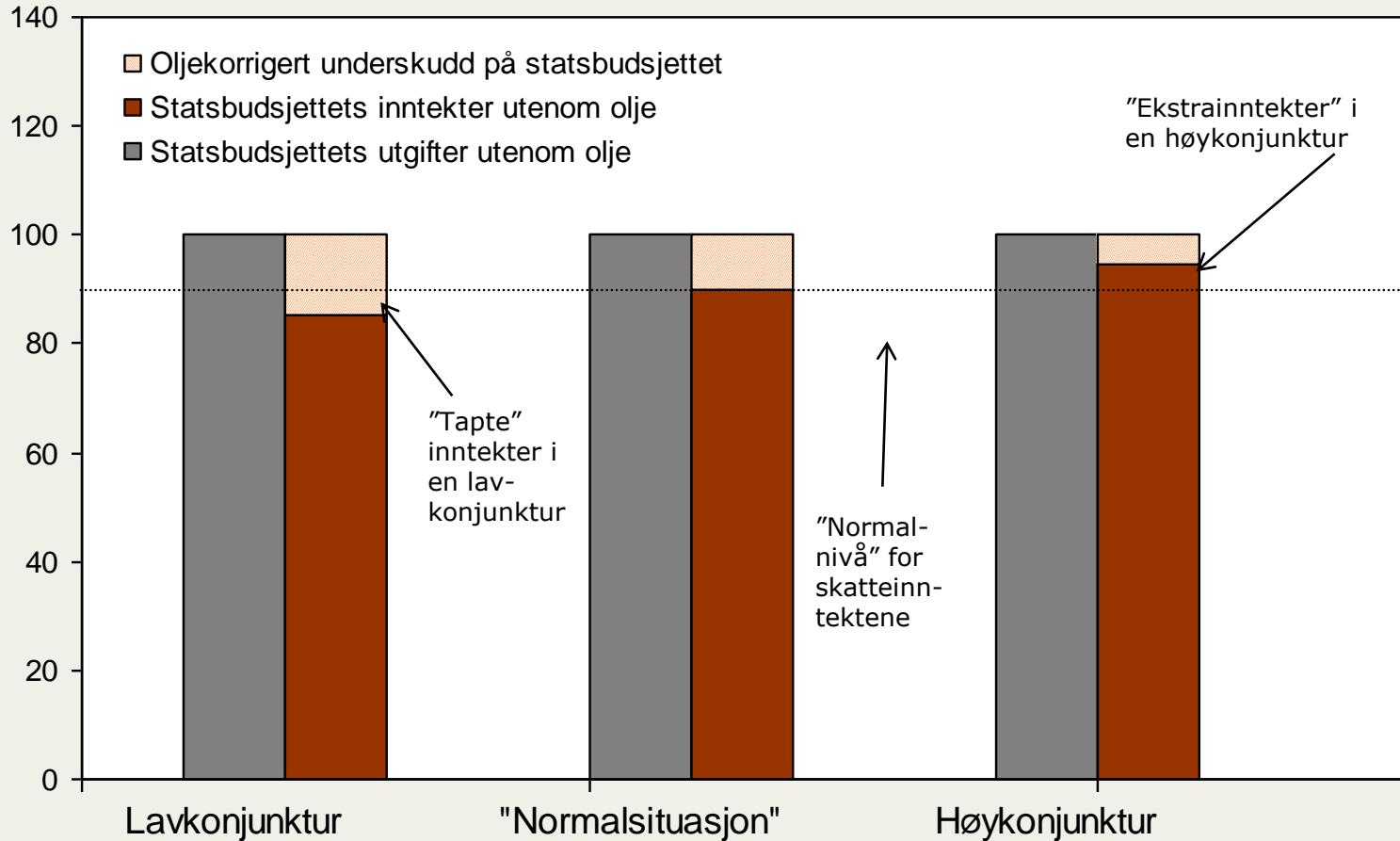
- Skiller bruken fra opptjening ved å bruke forventet realavkastning av fondet
- Gir en gradvis innfasing av petroleumsinntektene
- Gir en forutsigbarhet om framtidig bruk, og forankrer dermed forventningene, bl.a. i valutamarkedet

From a fluctuating net cash flow to stable spending according to the fiscal rule

Per cent of GDP for Mainland Norway

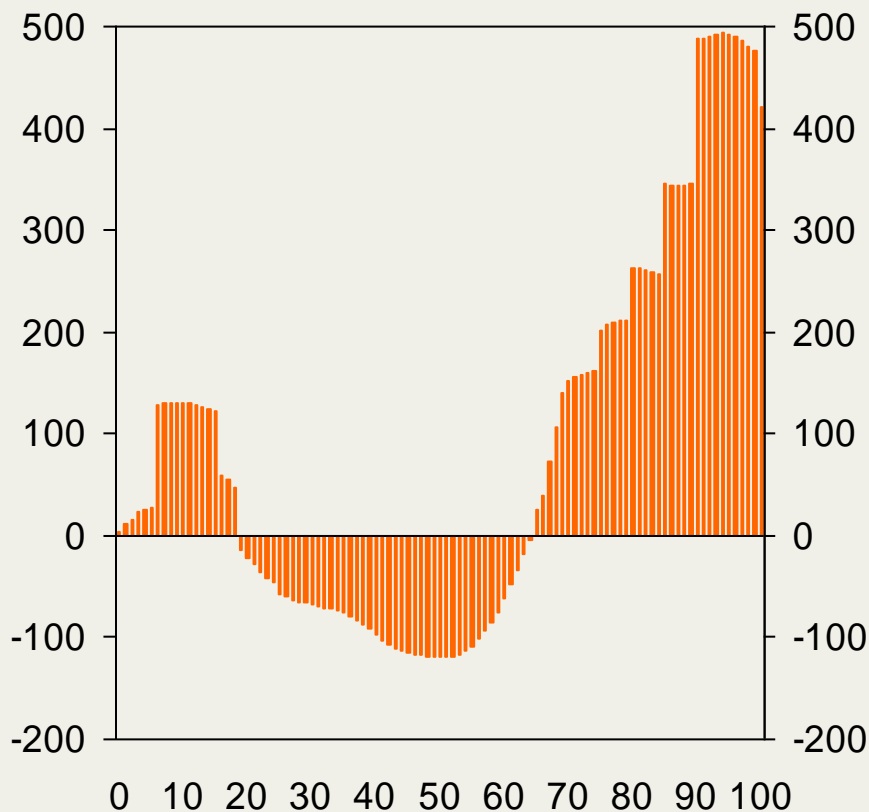

Bruk av oljeinntekter over konjunktursyklusen, det strukturelle oljekorrigerede budsjettunderskuddet

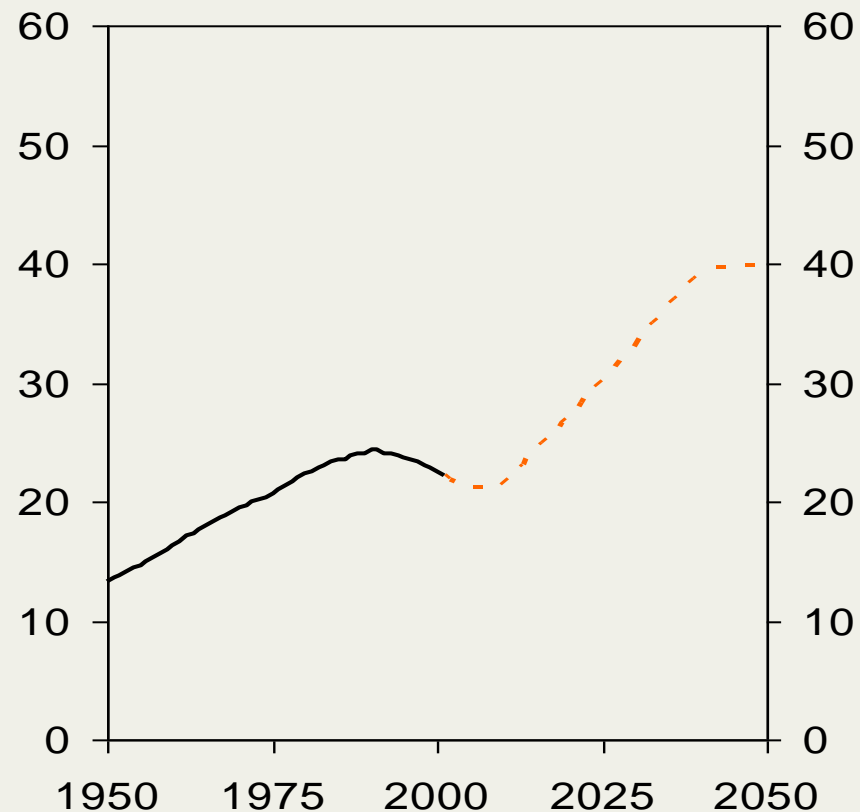

Aldrende befolkning gir økt press på offentlige finanser

Netto overføringer etter alder i 2004.
1000 kroner

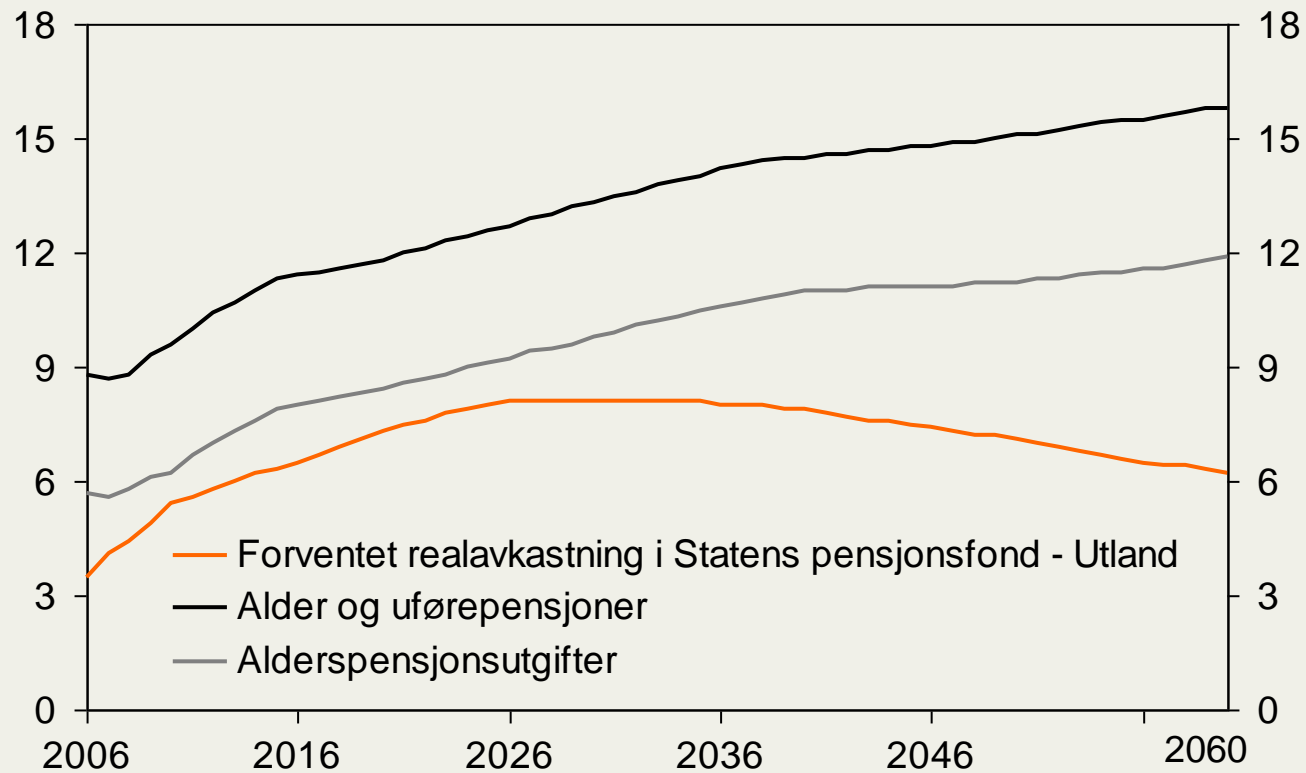

Forholdet mellom antall personer 67 år og over og antall personer i alderen 20-66 år. Prosent

Folketrygdens pensjonsutgifter og forventet realavkastning i Statens pensjonsfond – Utland

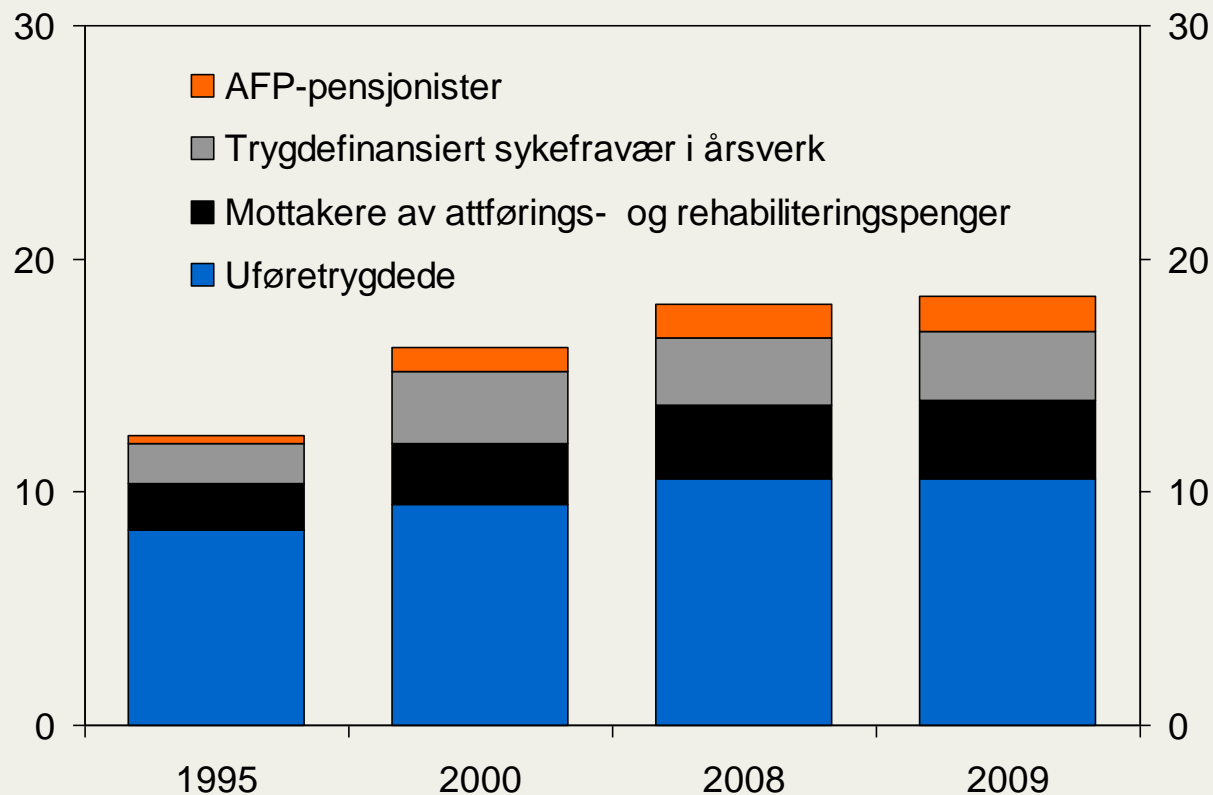
Prosent av BNP for Fastlands-Norge

Figur 3.3

Andel av befolkningen i yrkesaktiv alder på trygdeordninger

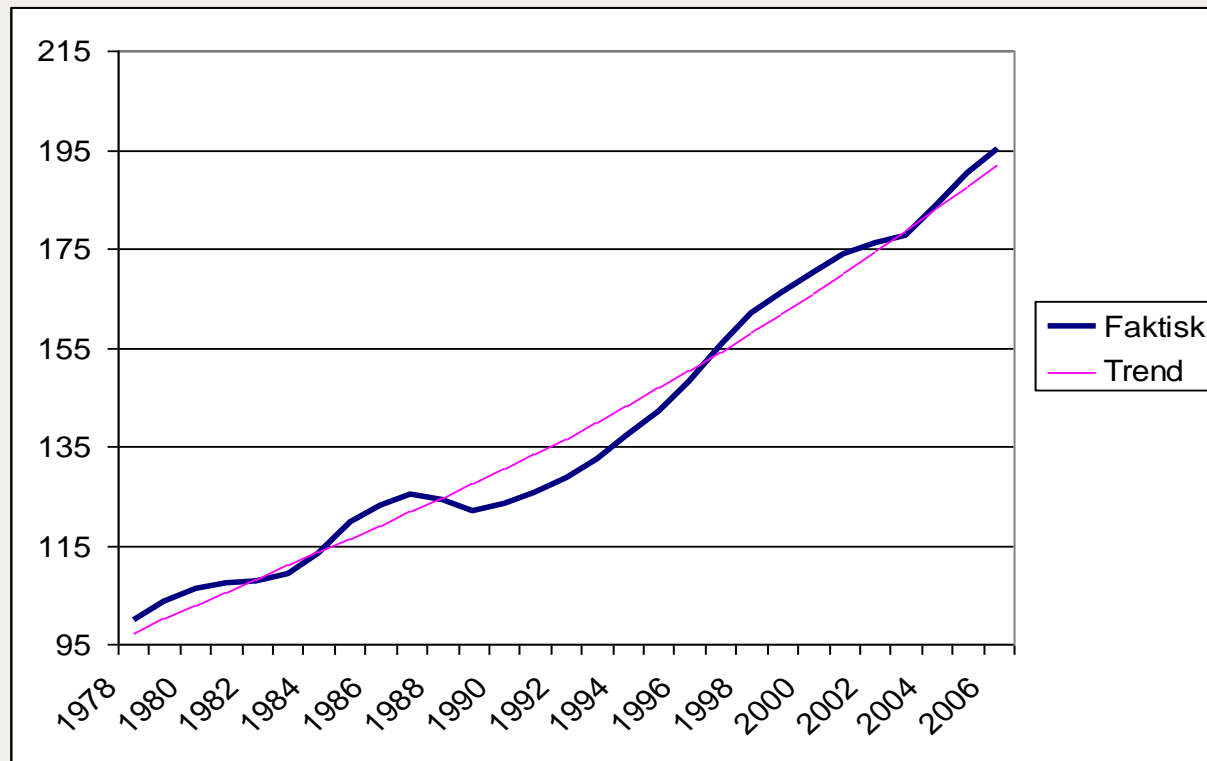
Prosent

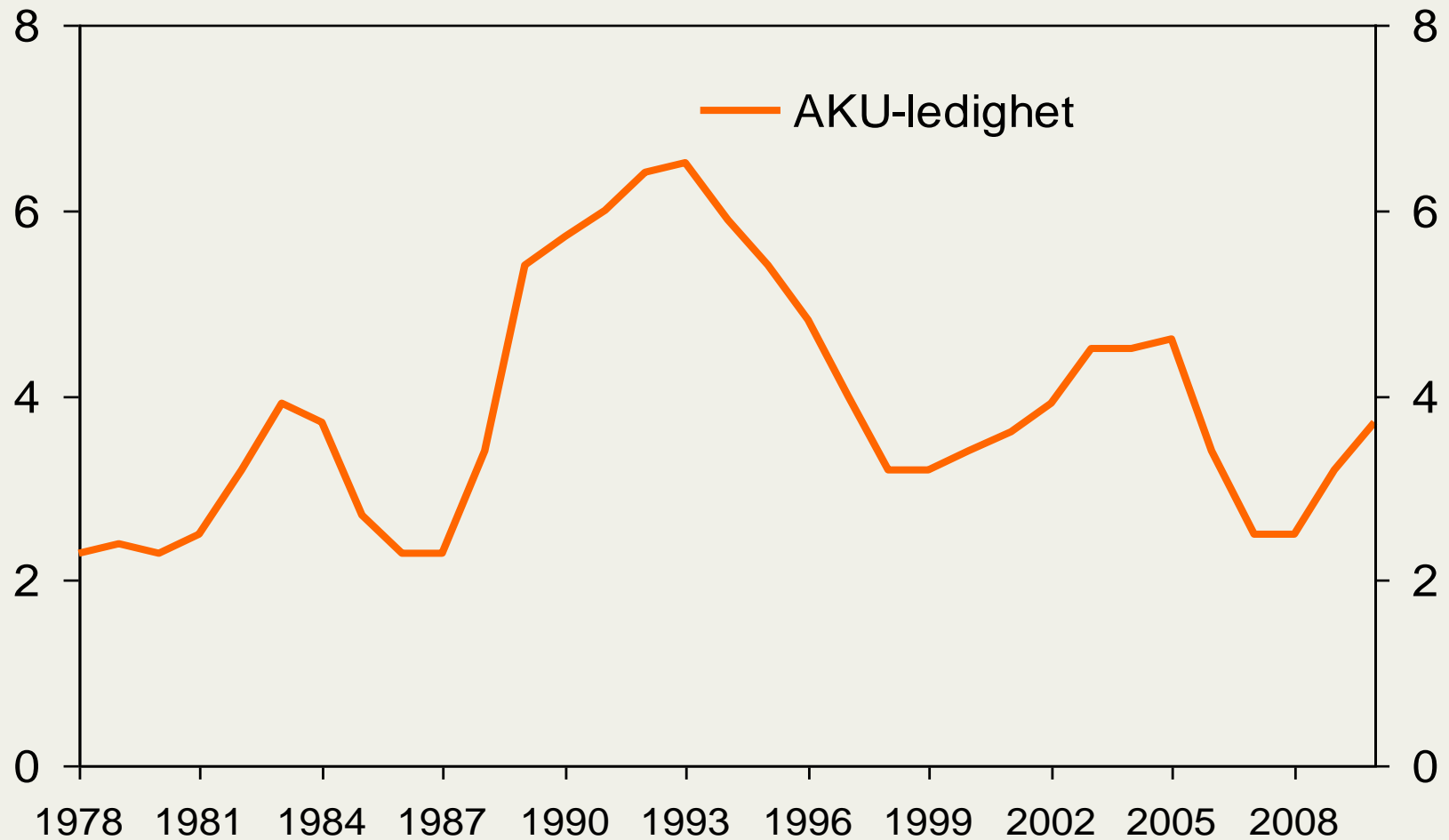
Figur 3.12 A

BNP for Fastlands-Norge. Vekst og stabilitet

Indeks, faktisk nivå 1978=100

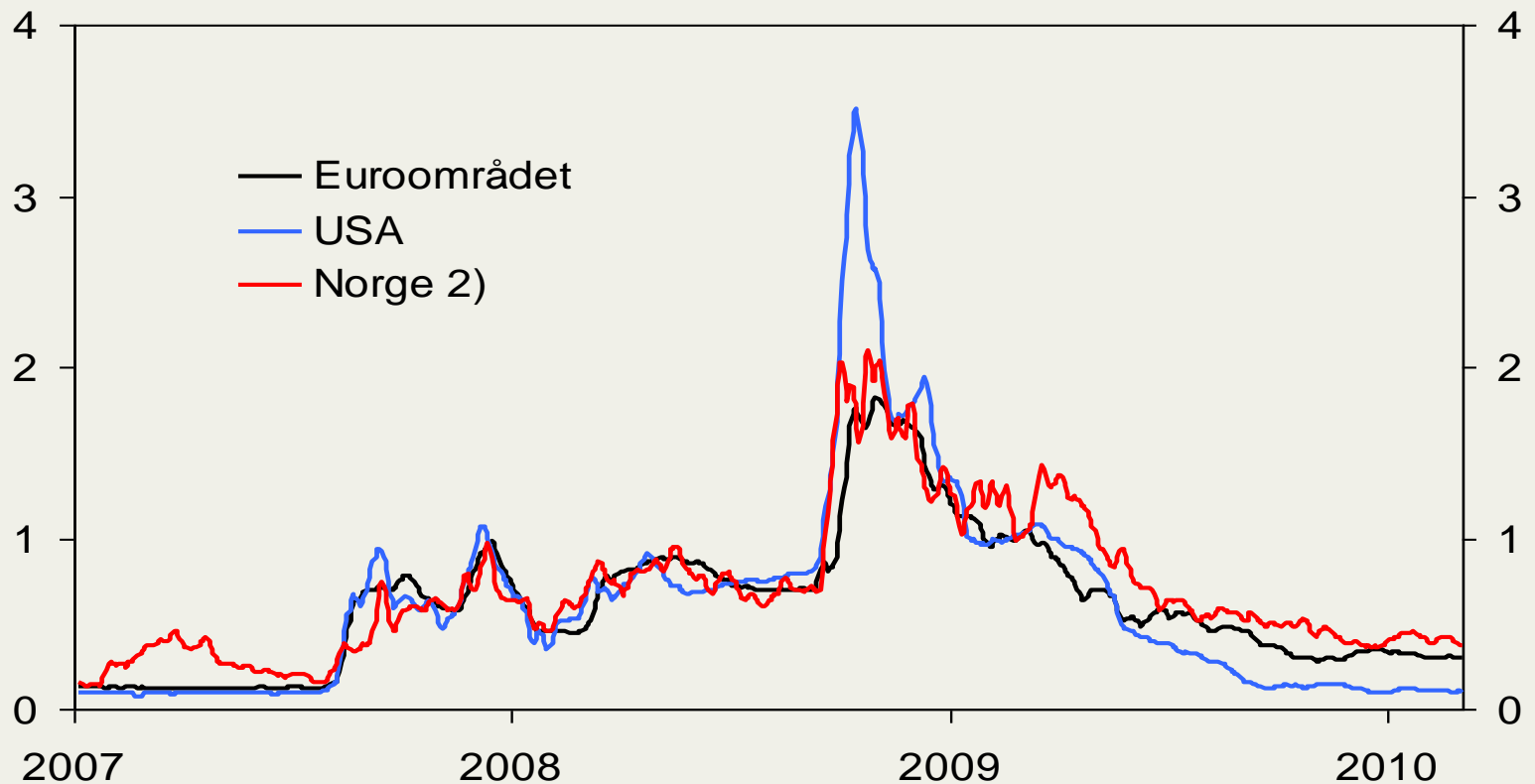

Arbeidsledigheten svinger med konjunktorene

Bedring i penge- og kredittmarkedene etter et svært turbulent år

Påslag i pengemarkedet.¹⁾ Tre måneders løpetid

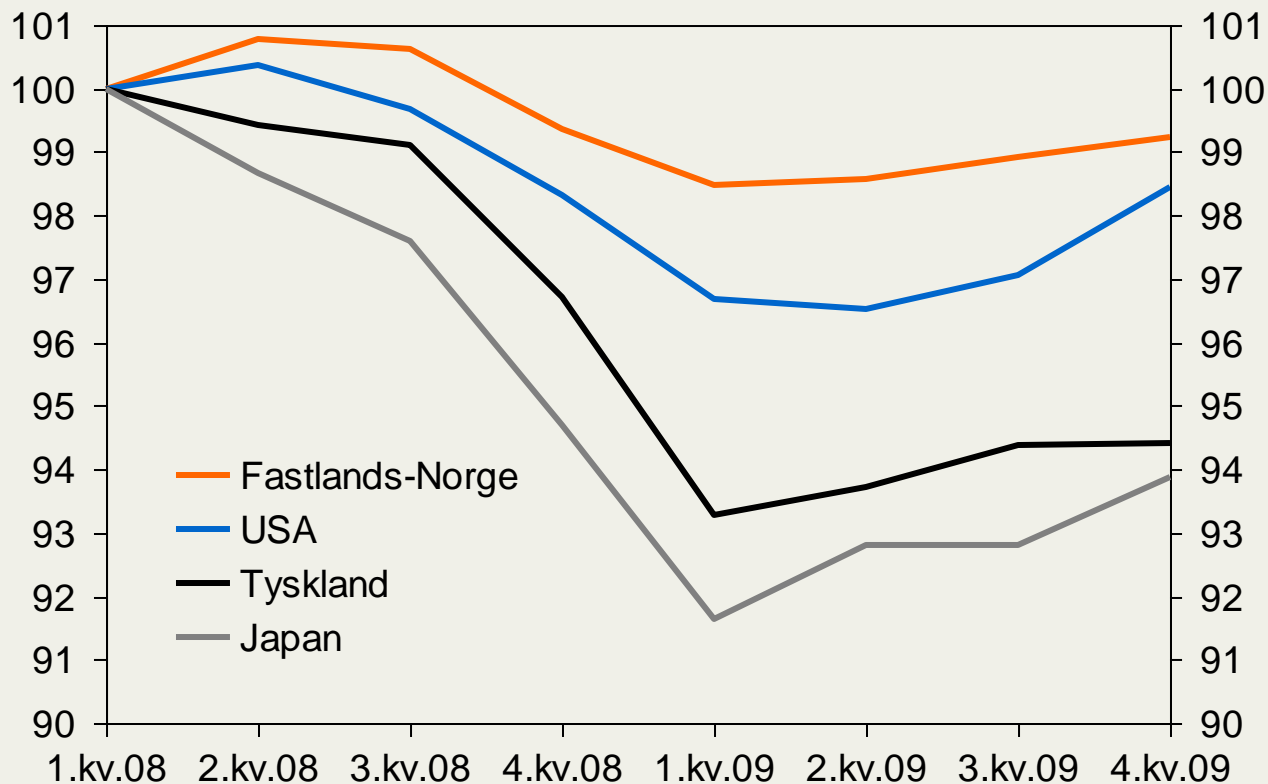

¹⁾Forventet styringsrente er avledet fra Overnight Indexed Swap (OIS) renter

²⁾Anslag

Kraftig tilbakeslag i økonomisk aktivitet snudd til forsiktig oppgang

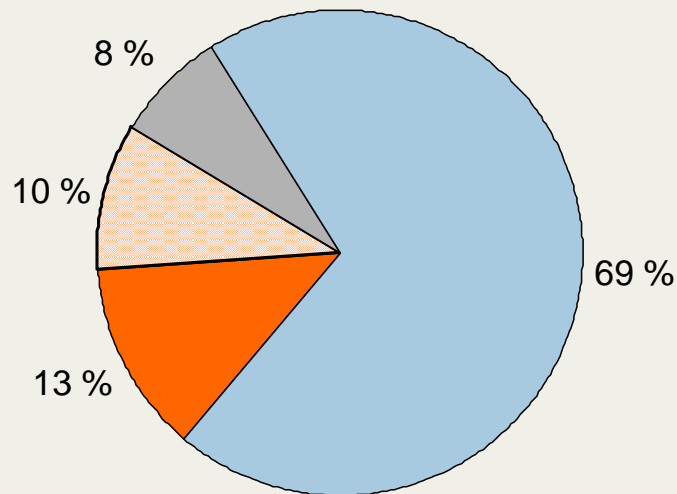
BNP, sesongjustert, indeks 1. kvartal 2008 = 100

Norge hadde et gunstig utgangspunkt

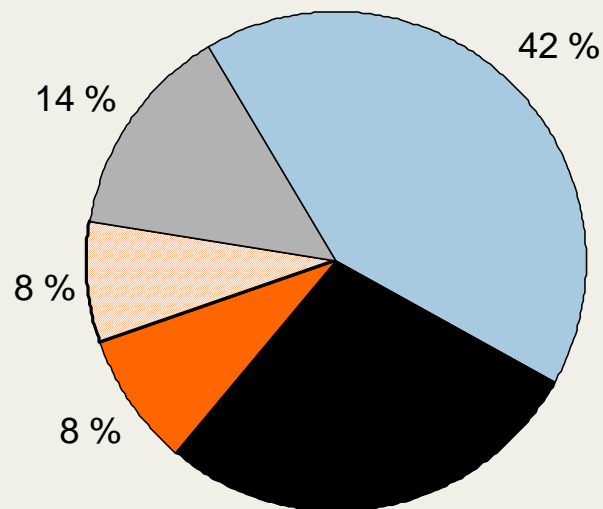
BNP fordelt etter næring

USA (2007)

- Industri
- Andre vareproduserende næringer
- Offetlig administrasjon og forsvar
- Andre tjenesteproduserende næringer

Norge (2008)

- Industri 28 %
- Andre vareproduserende næringer
- Offetlig administrasjon og forsvar
- Andre tjenesteproduserende næringer
- Oljevirkosomhet og utenriks sjøfart

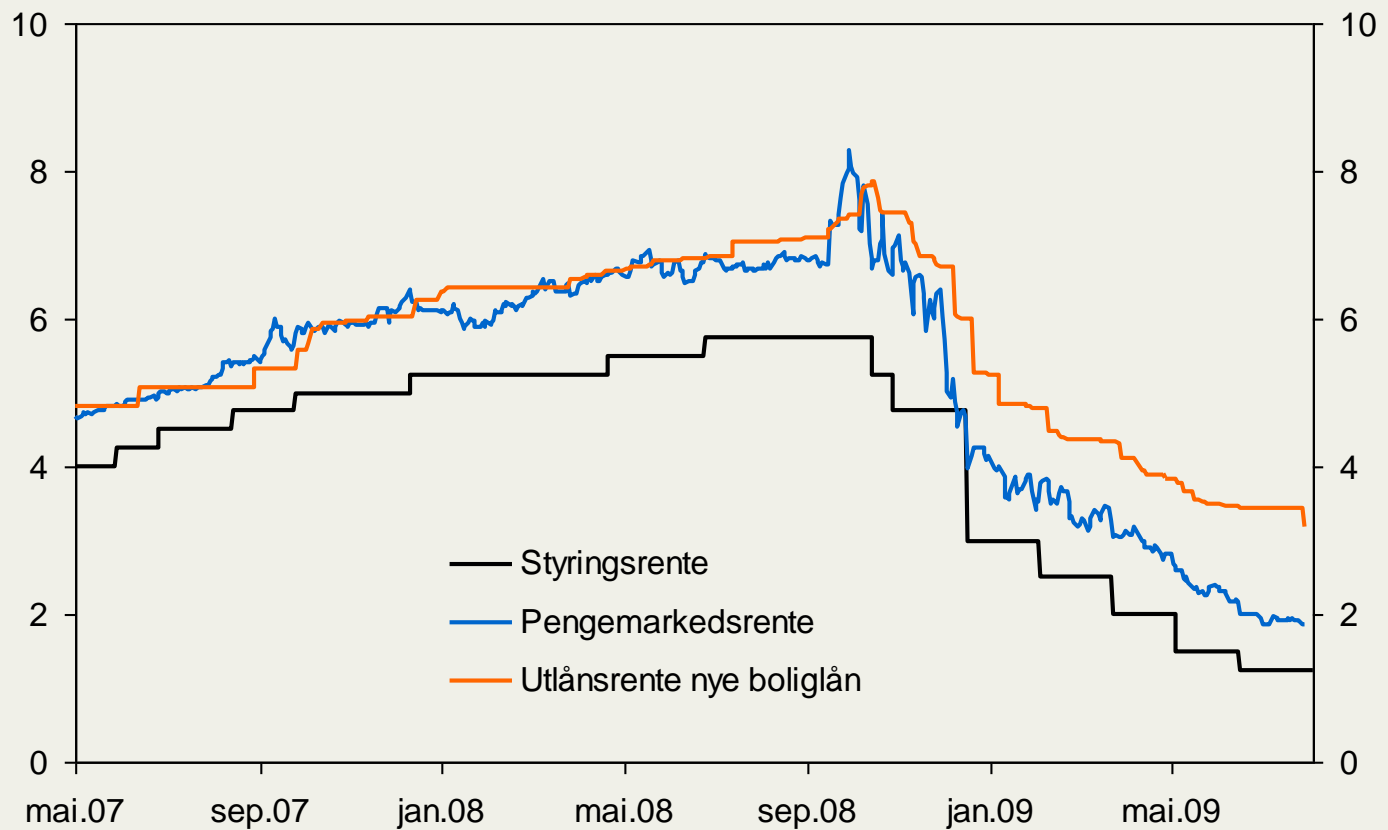
Tre hovedpilarer i myndighetenes svar:

I. Raske og målrettede tiltak i finansmarkedene

- Bytteordningen
- Statens finansfond
- Statens obligasjonsfond
- Styrking av offentlige finansieringsordninger

Tre hovedpilarer i myndighetenes svar:

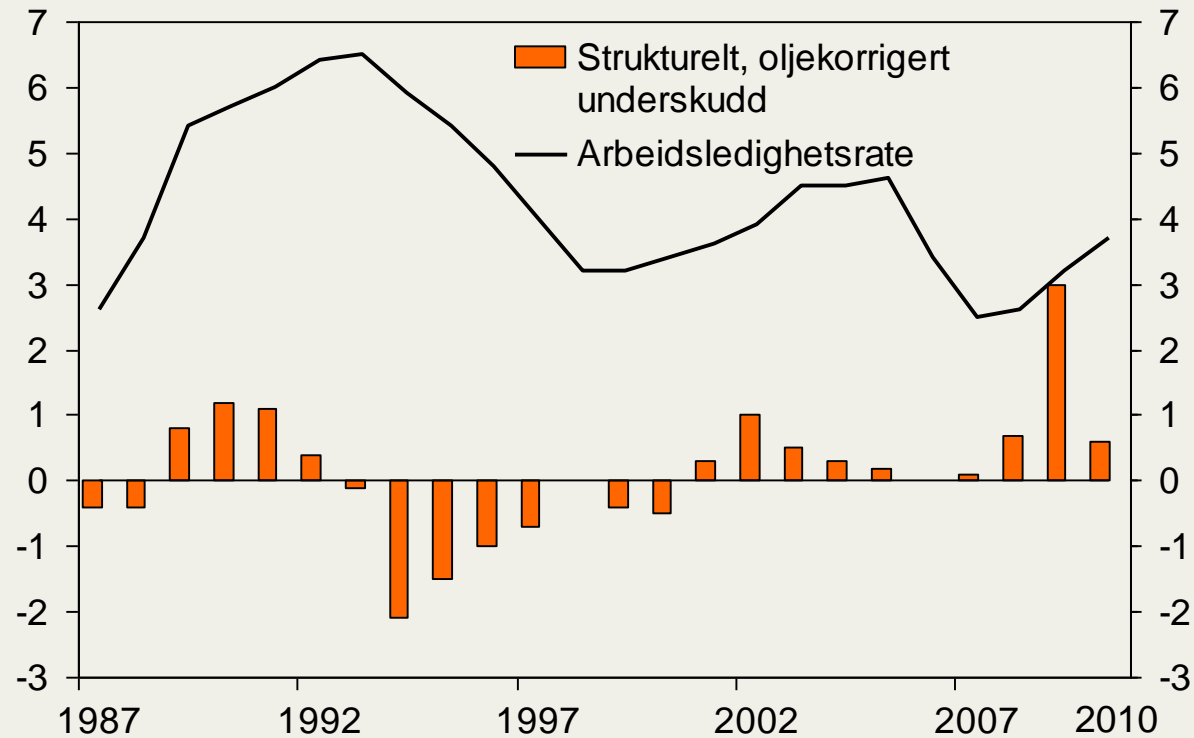
II. Ekspansiv pengepolitikk

Tre hovedpilarer i myndighetenes svar:

III. Sterke finanspolitiske impulser

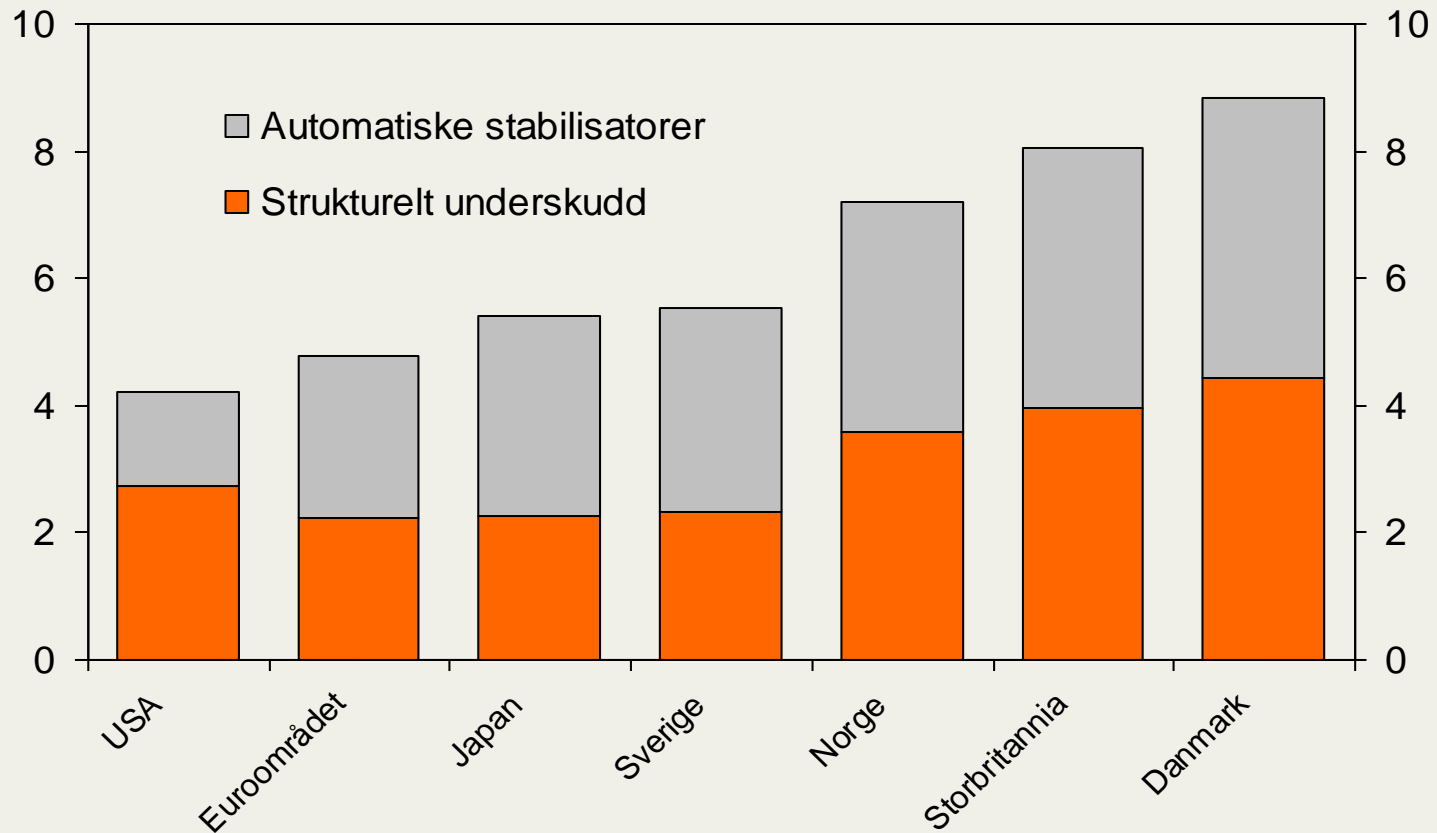
Finanspolitisk impuls¹⁾ og arbeidsledighetsrate

1) Endring i strukturelt, oljekorrigert underskudd i pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge. Prosentpoeng

Kraftige impulser fra finanspolitikken også i andre land

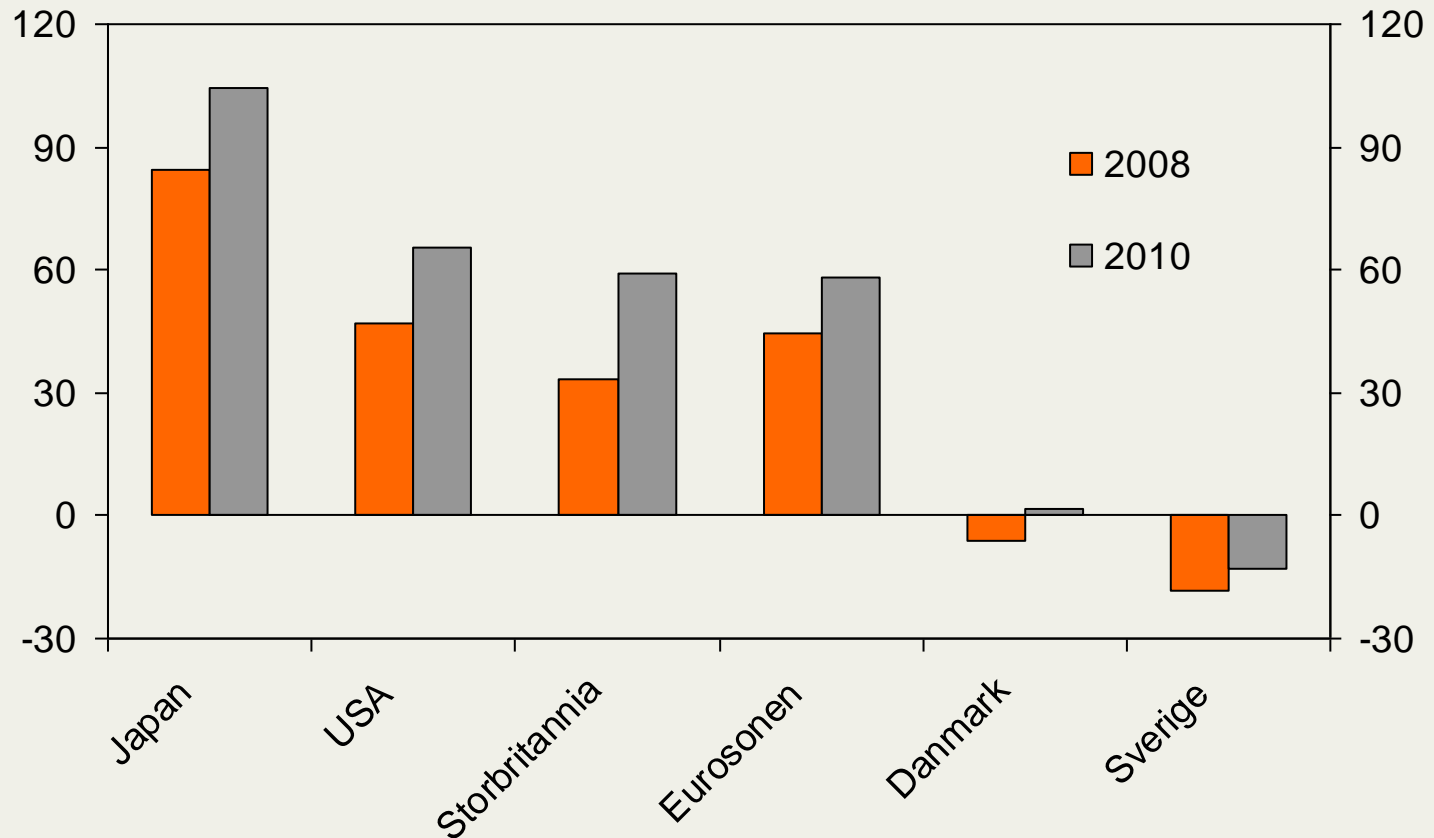
Endring i offentlig sektors underskudd (summen av søylene) fra 2008 til 2010 .
Prosent av BNP

Kilder: OECD, Economic Outlook nr. 86 og Finansdepartementet.

Offentlig gjeld øker raskt i OECD-området

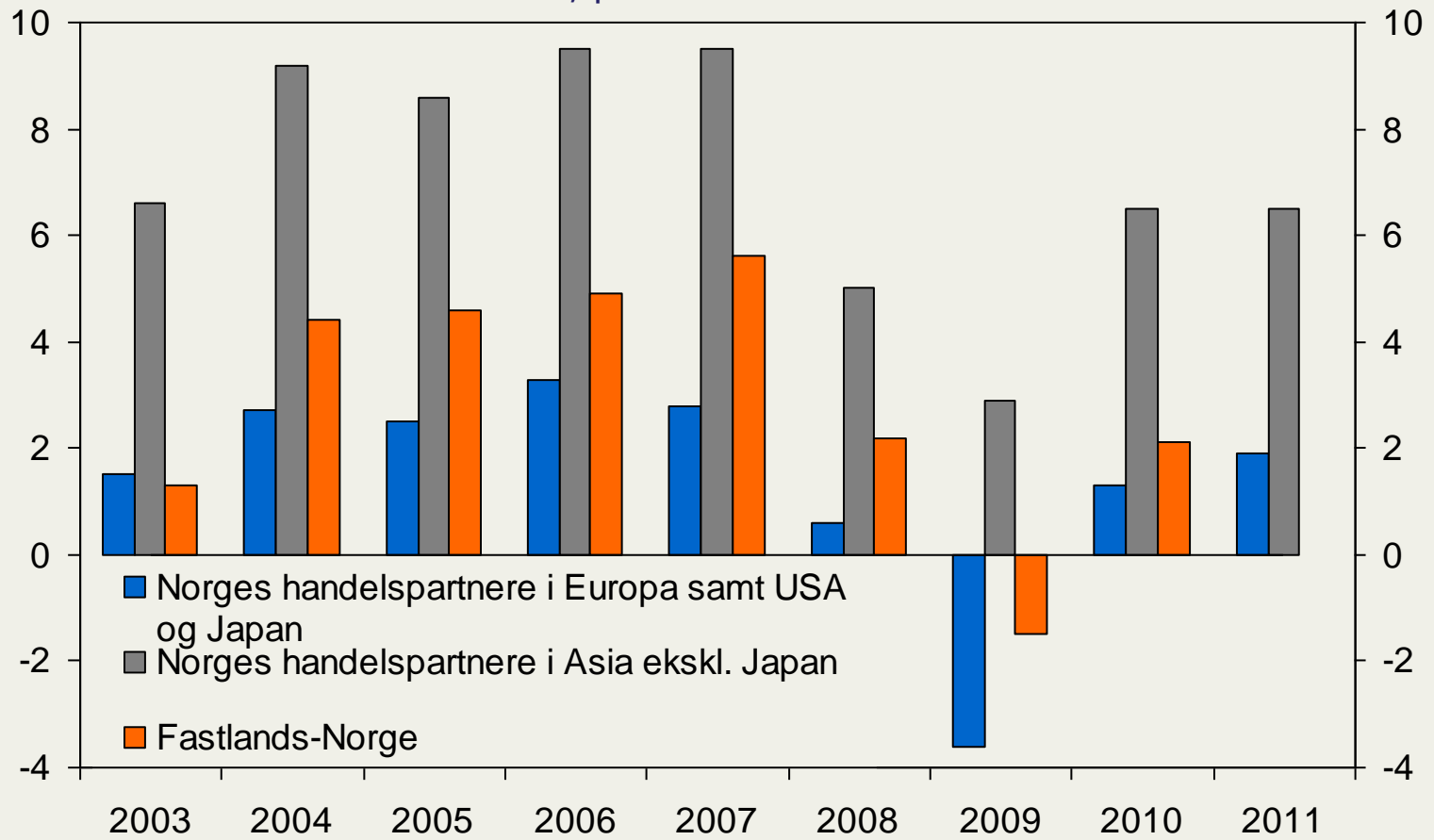
Offentlig sektors nettogjeld som prosent av BNP

Kilder: OECD Economic Outlook nr. 86.

Veksten ventes å ta seg opp, både internasjonalt og i Norge

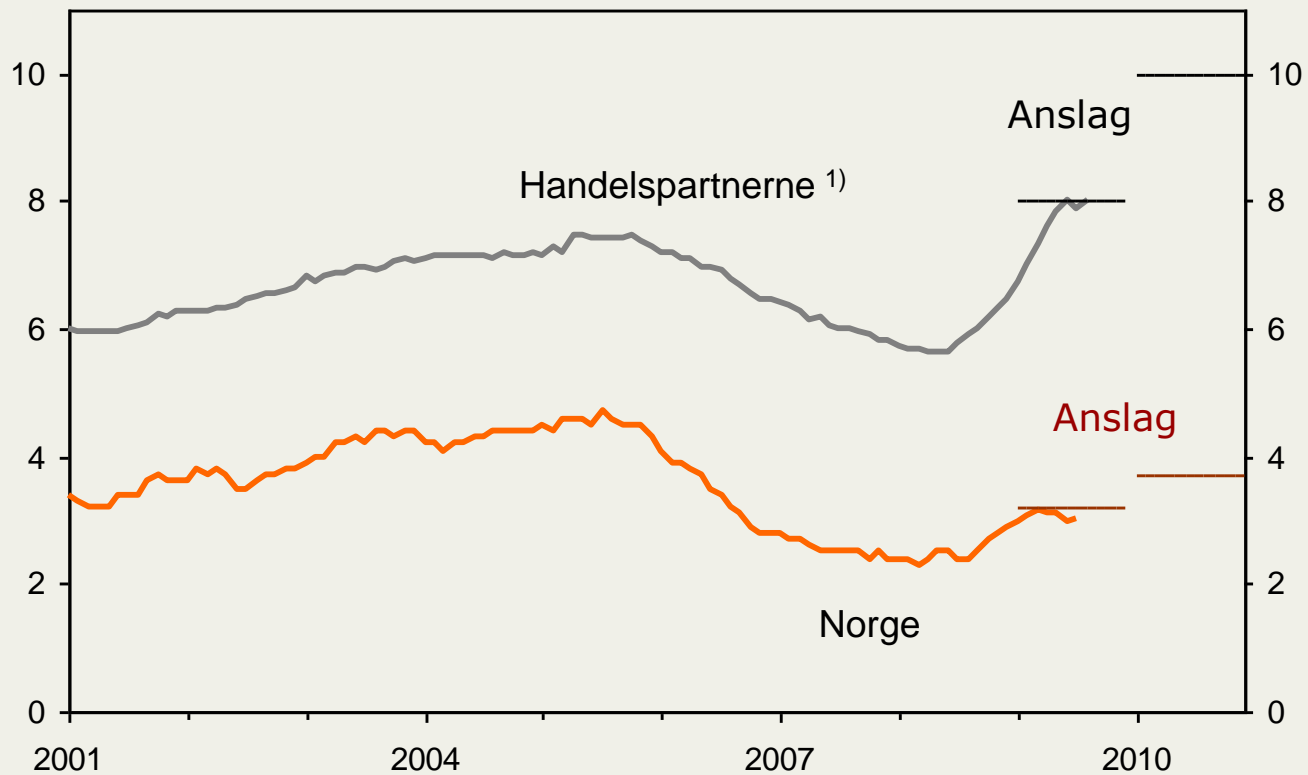
Vekst i BNP fra året før, prosent

Kilder: Reuters EcoWin og Finansdepartementet.

Klart lavere ledighet enn i de fleste andre land

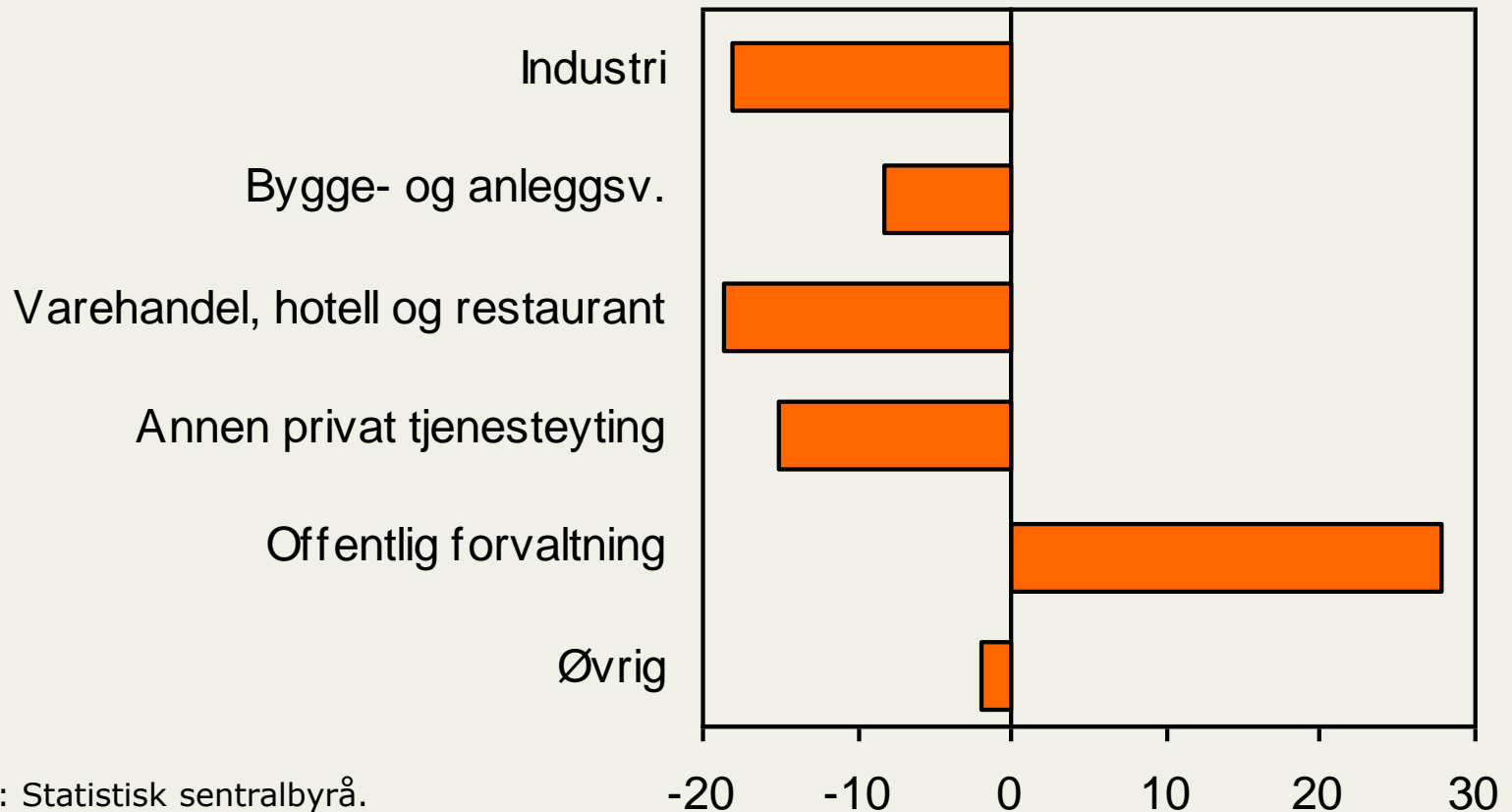
Arbeidsledighet. Sesongjusterte månedstall. Prosent av arbeidsstyrken

1) Vektet gjennomsnitt for Norges 15 viktigste handelspartnere

Men noen sektorer er hardere rammet enn andre

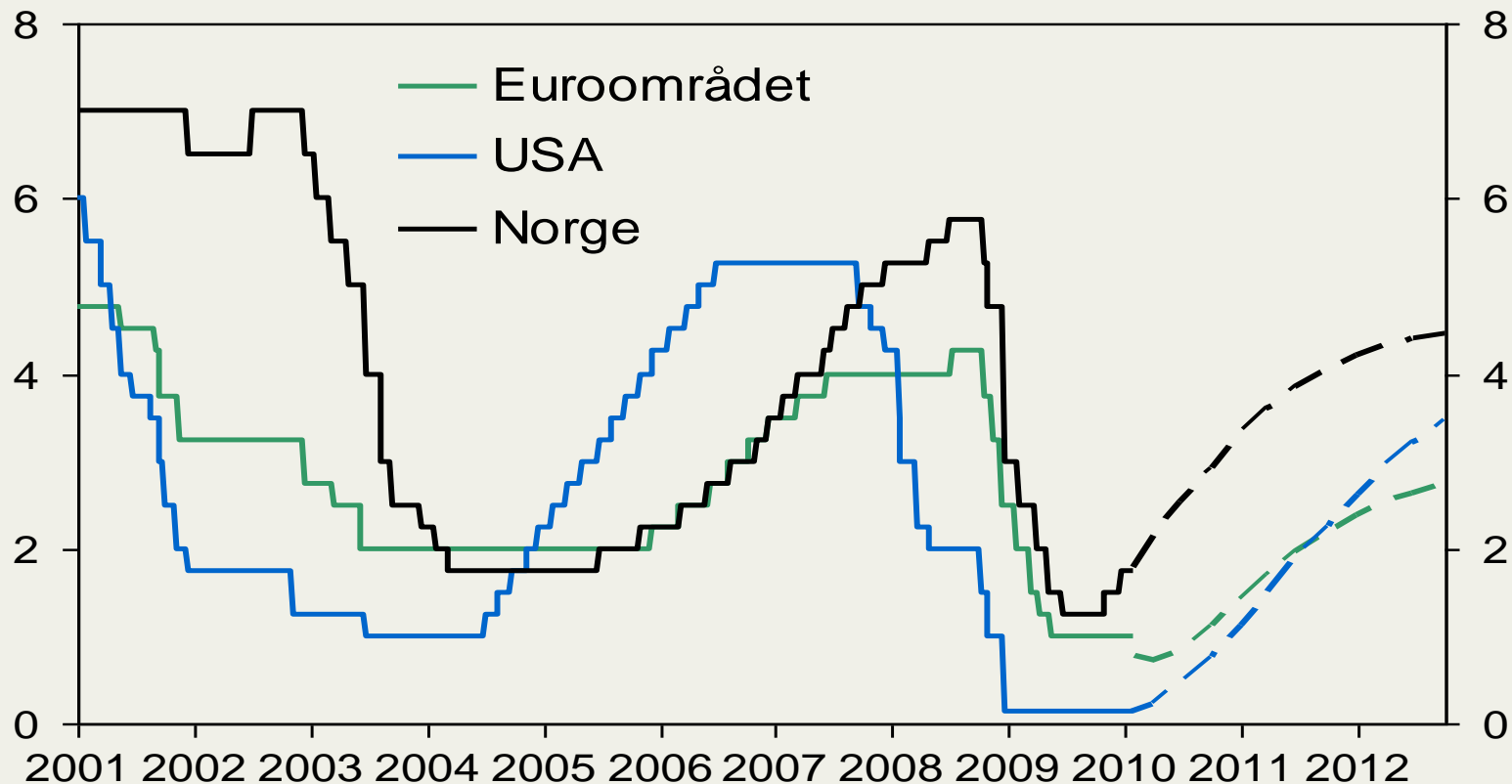
Syssetsetting. Endring fra 3.kv. 2008 til 4.kv. 2009. 1 000 personer. Sesongjustert

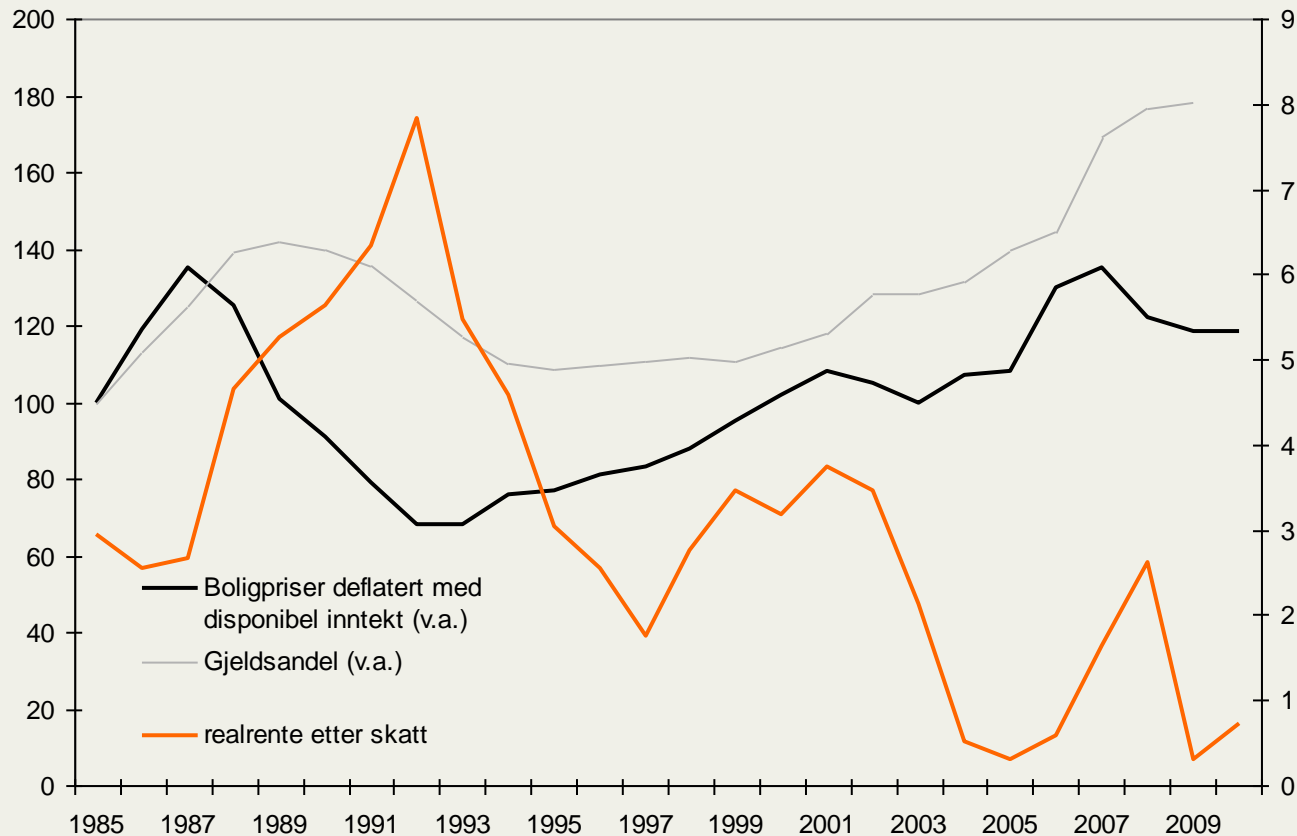
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Kraftige tiltak i pengepolitikken vil gradvis bli reversert – men hvor fort?

Styringsrenter – faktiske og anslag på markedsaktørenes forventede Prosent. 2001-2012

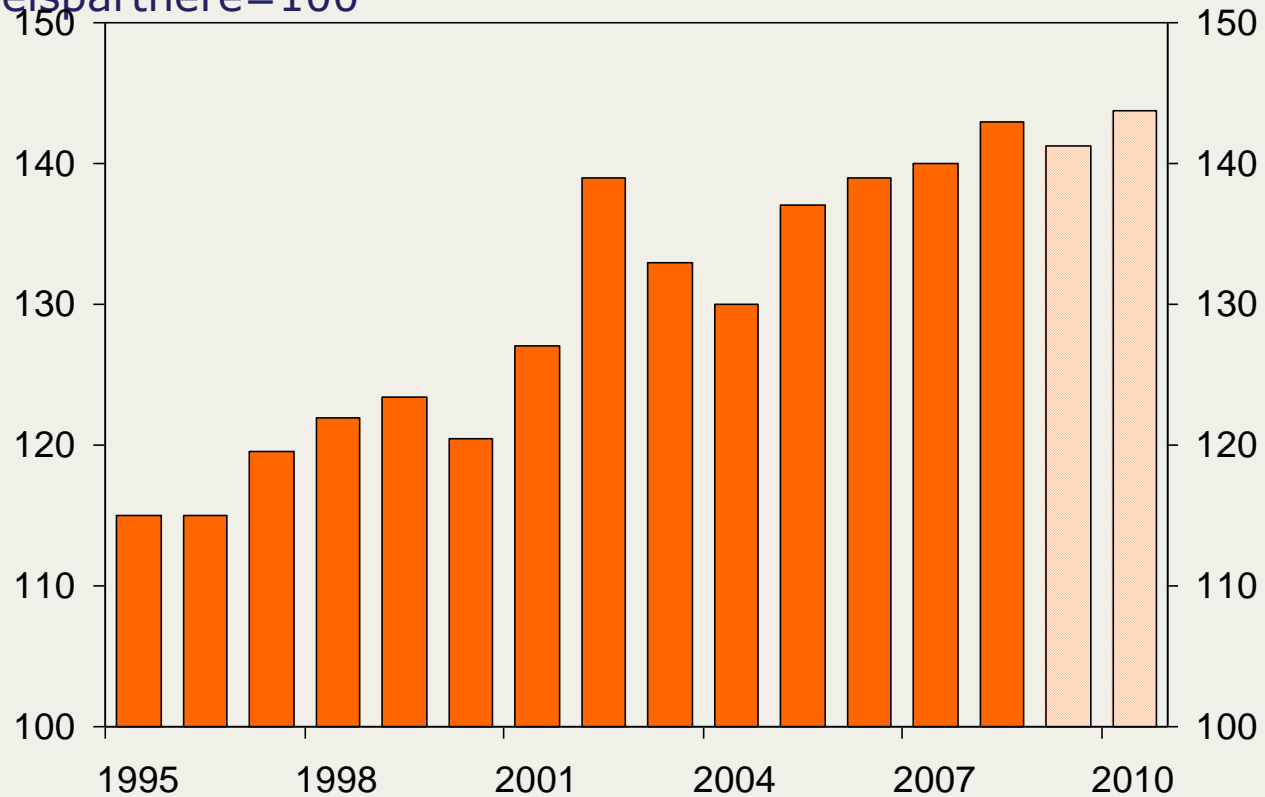
Sterk boligprisvekst de siste årene, også sett i forhold til disponibel inntekt

1) Boligpriser deflatert med disponibel inntekt. Nominell rente er 3 mnd. NIBOR

Høyt kostnadsnivå

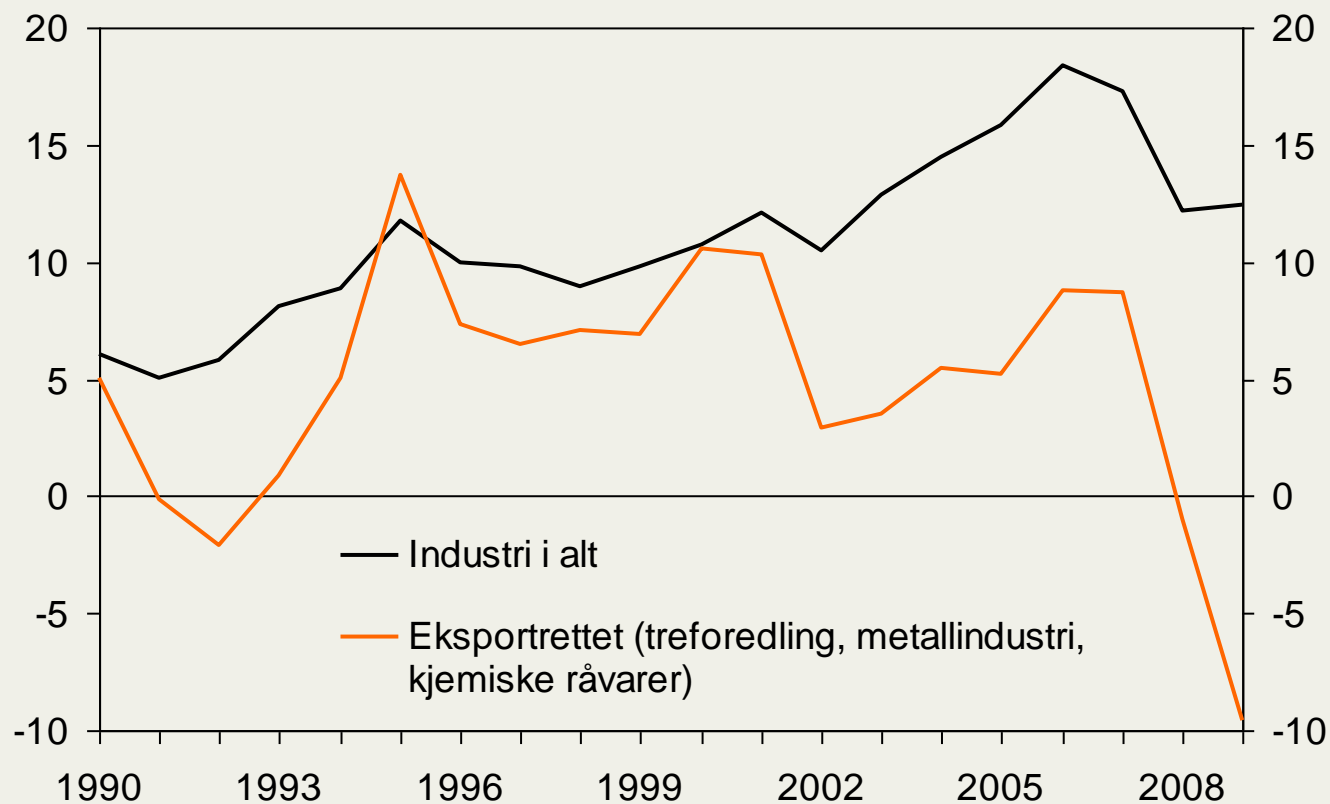
Lønnskostnader for industriarbeidere i Norge i forhold til handelspartnerne . Felles valuta. Indeks Norges handelspartnere=100

Figur 3.14 A

Kraftig fall i lønnsomheten i eksportrettet industri

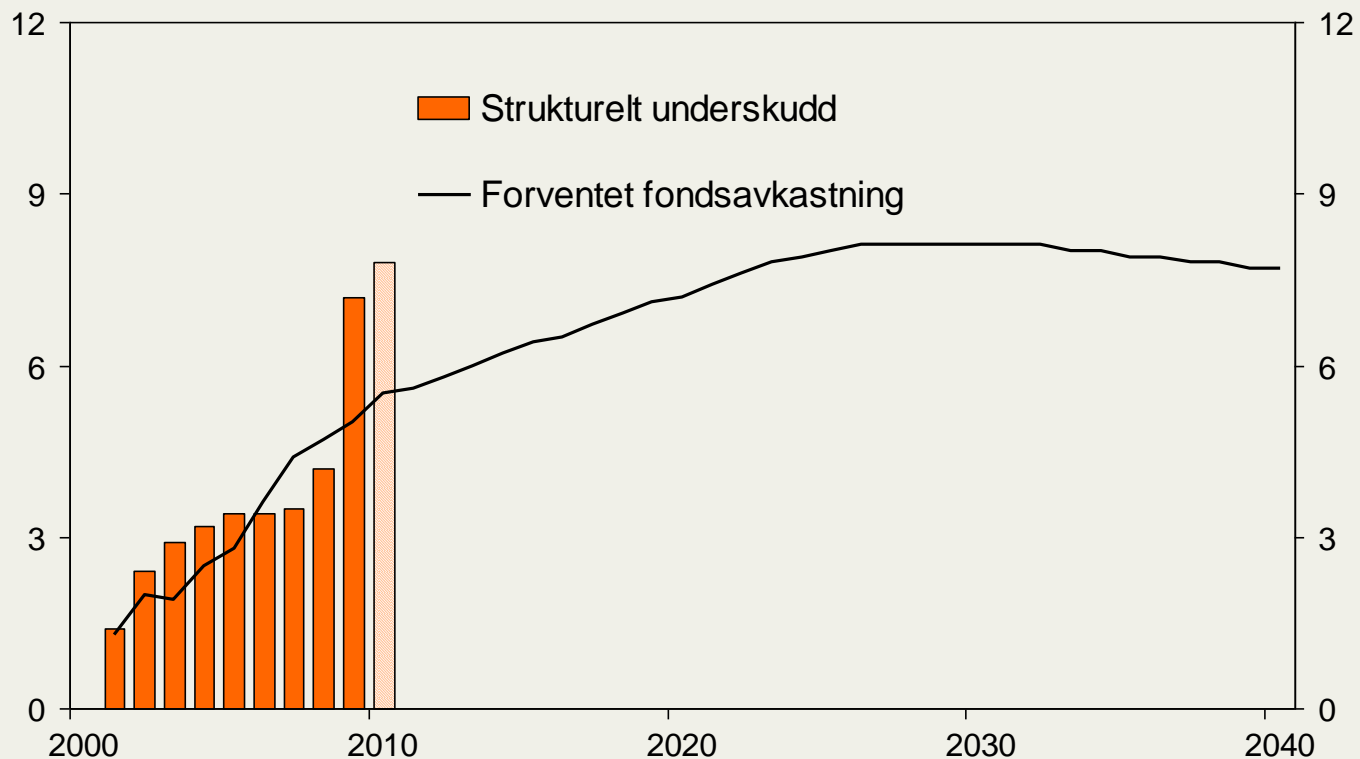
Kapitalavkastningsrater. Prosent

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

To utfordringer for budsjettpolitikken nå: K-sektor og langsiktig bærekraft i offentlige finanser

Forventet realavkastning av Statens pensjons-fond – Utland og strukturelt underskudd.
Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

Figur 3.4 B

Oppsummering

- Politikken på ulike områder må virke sammen for å få en god utvikling
- Spesielle utfordringer:
 - Håndtering av oljeinntektene
 - Langsiktig bærekraft i offentlige finanser
 - Mobilisere arbeidskraften
 - Høy produktivitet/effektiv ressursbruk